

เทศน์อบรมพระสงฆ์ และฆราวาส

ณ กุฏิหลวงตา สวนแสงธรรม กรุงเทพฯ

เมื่อค่ำวันที่ ๑๙ กรกฎาคม พุทธศักราช ๒๕๔๘

วัดปฏิบัติกลายเป็นส้วมเป็นถ่าน

มาจากวัดไหน (วัดป่าสาละวันครับผม มาฟังคำตัดสินคดีเจ้าอวาสาครับ วันนี้เขายกฟ้องครับ ไปเสียรู้ทางคณะกรรมการตัดสินเข้าครับ เขาก็เลยช่วยกันยกฟ้องครับ) จากวัดสาละวันทั้งหมดเทรอนี่ (ห้ารูปครับ) แล้วที่ไหนบ้าง (ผมมาจากวัดเทพศิรินทร์ครับผม) วัดเทพศิรินทร์ก็องค์ (รูปเดียวครับผม) และนอกนั้น (มาจากหัวหินครับผม)

วัดสาละวันนี่ตั้งแต่สมัยที่เราลงมาโคราชที่แรก ๒๔๗๙ ป่านั่นเป็นต้นไม้พุ่มๆ เป็นย่อมๆ กุฏิพระเป็นกุฏิหลังเล็กๆ ทั่วไป หลวงปู่สิงห์ท่านเป็นเจ้าอวาสาอยู่ที่นั่น ผมก็ลงไปพักที่วัดสาละวัน เราพักสาละวันบ้าง วัดศรัทธารวมบ้าง วัดศรัทธารวมเขาเรียกวัดป่าช้าที่สองบ้างอะไรบ้าง วัดศรัทธารวมอยู่ทางด้านตะวันออกโคราช วัดสาละวันก็อยู่นี้แหละ แต่ก่อนต้นไม้เล็กๆ เป็นพุ่ม คุณหลวงชาญถวายที่นั่นเป็นวัดสาละวัน สร้างปีพ.ศ. ๒๔๗๕ พ.ศ. ๒๔๗๙ เราก็ก่อนไปที่นั่น เพราะฉะนั้นจึงเป็นต้นไม้ย่อมๆ เป็นสวนของคุณหลวงชาญ พระก็เยอะนะ

ตอนนั้นหลวงปู่สิงห์ท่านเป็นเจ้าอวาสา เราก็ก็นั่งพระหนุ่มน้อยไปพักที่นั่น วัดศรัทธารวมก็อาจารย์มหาปิ่น น้องชายท่านหลวงปู่สิงห์นั่นละ ท่านอยู่ทางนั้น พระก็มีมาก ไล่เสียกัน วัดสาละวันมีมาก วัดศรัทธารวมมีน้อย ไปมาหาสู่กันเดินทั้งนั้นนะนั่น ไม่มีรถ แต่ก่อนไม่มี รถไม่มีเลยในโคราช รถที่จะรับคนรับพระอะไรๆ ไม่มี จากวัดศรัทธารวมมาก็เดินมา จากสาละวัน-ศรัทธารวม ไปไหนเหมือนกัน เดินทั้งนั้นแหละ ผมอยู่วัดสุทธจินดาที่กำลังเรียนหนังสืออยู่นั้น ผมมันเรียนหลายสำนักเอาแน่ไม่ได้นะ คนหลายสำนัก

ตอนนั้นเรียนอยู่ที่วัดสุทธจินดา พอวันว่างคือว่างจากการเรียน เป็นวันหยุด วันพระ วันอะไรอย่างนี้ ท่านมีประชุมกันในระยะนั้น สัปดาห์ประชุมทีหนึ่ง ประชุมตอนบ่ายโมง เราได้ไปฟังเทศน์ท่าน ท่านอาจารย์สิงห์ท่านเทศน์ เพราะเราชอบทางปฏิบัติมาดั้งเดิม ไปอยู่ไหนไม่เคยละภาคปฏิบัติ พอว่างเมื่อไรก็เข้าป่าเลย อย่างวัดสุทธจินดานี้ว่างป็นี่เข้าป่าไปทางวัดป่าดงขวางอยู่ทางตะวันออกวัดสาละวัน สงัดดี ไปพักอยู่ที่นั่นไปภาวนา ไปอยู่ทางเชียงใหม่ก็เหมือนกัน พอโรงเรียนหยุดเมื่อไรเข้าป่าๆ ทางนั้นไปทางสันกำแพง สันป่าตอง ไปที่ไหนหลายสำนัก มันมีป่าเป็นสำนักป่าอยู่นั้น ไปภาวนา

แต่ไม่ได้บอกว่าภาวนานะ ต้องบอกว่าไปดูหนังสือบ้าง อะไรบ้างไปอย่างนั้น ความจริงไปภาวนา ดูหนังสือก็ดูอยู่แล้วในวัดนะ ออกจากเรียนก็ไปภาวนา จนกระทั่งได้

ออกปฏิบัติ คือเวลาเรียนหนังสือภาคปฏิบัติก็แฝงกันไป แฝงกันไปอย่างเงิบๆ นะ เราปฏิบัติอยู่ภายในวัดปริยัติ เรียกว่าปฏิบัติอย่างเงิบๆ ไม่ให้ใครรู้เลย เรื่องภาวนาไม่เคยเล่าให้ใครฟัง เดินจงกรมก็อย่างเคยเล่าให้ฟัง ไปเผลอตัวเดินจงกรมตอนดึกๆ หยุดเรียนหนังสือแล้วลงเดินจงกรม พระเพื่อนฝูงเรามา“ทำอะไร” เราก็เข้าไปหน่อยบอกว่า “เดินจงกรม” “เหอ จะไปสวรรค์เดี๋ยวนี้ ไปนิพพานเดี๋ยวนี้เหอรอรกันสักหน่อยให้เรียนเสร็จแล้วค่อยไปด้วยกัน” นั่นมันแห่ ก็แขนซ้ายแขนขวาเอาผิดกับใครละ ก็พวกเดียวกัน ลิงเหมือนกัน เราเผลอไป

ตั้งแต่นั้นมาพลิกใหม่ เวลาดึกๆ ลงเดินจงกรม เพื่อนฝูงคนใดๆ เดินผ่านมา ทำอะไร “อ้อเปลี่ยนบรรยากาศ” “นั่งนาน เหนื่อย เปลี่ยนบรรยากาศ” จะว่าเดินจงกรมไม่ได้มันหยอกนะ มันพูดหยอก แห่กันนั้น จะว่าผิดถูกอะไรก็ว่าได้ มันลำบาก เรื่องภาวนาไม่เคยเล่าให้ใครฟัง อยู่เงิบๆ อย่างนั้นละ มันหากเป็นอยู่ในจิตนะ ฝงลึกๆ พูดให้ใครฟังไม่เหมาะทั้งนั้น เก็บอยู่คนเดียวอย่างนี้เหมาะ ก็เก็บจริง ๆ ตลอดเวลา ที่เรียนหนังสืออยู่ไม่เคยเล่าภาวนาให้ใครฟังเลย ทั้งๆ ที่ทำประจำอยู่

พอออกแล้วที่นี้เปิดเผย ขึ้นเวทีแล้ว ๗ พรรษาว่างไปแล้ว ได้เปรียญพรรษา ๗ เพราะมีข้อกฎหมายบังคับเจ้าของ ตั้งสัจจอธิษฐานไว้แล้ว พอจบเปรียญสามประโยคนี่พอ การศึกษาเล่าเรียนเป็นแนวทางพอเหมาะได้ทุกอย่าง ไม่ขัดข้อง ออกปฏิบัติได้ เพราะฉะนั้นพอเรียนจบสามประโยคที่ตั้งใจอธิษฐานไว้แล้วออกเลย ตั้งแต่บัดนั้นออกตลอดเลย เรียกว่าออกอย่างเปิดเผย ออกมาจากกรุงเทพฯก็มาจำพรรษาที่โคราช วัดป่าจักราช โอ้ยวัดนี้เหมาะสมมากนะ

เราไปดูสภาพคราวนี้ดูไม่ได้เลยนะ จนเกิดความสลดสังเวช วัดป่าจักราชเป็นวัดป่าร้อยเปอร์เซ็นต์ ภูมิหลังเล็กๆ ๆ ทางจงกรมอยู่ในป่าๆ พระท่านทำความเพียรภาวนาเดินจงกรมร้อยเปอร์เซ็นต์ตลอดเลย ระยะเราจากกรุงเทพฯไปพักจักราชได้ทำความเพียรเต็มเม็ดเต็มหน่วย นั่นละออกพรรษาแล้วเป็นพรรษาที่ ๘ จนกระทั่งปี กลายหรือปีไหน ดูเหมือน ๖๒ ปีแล้วมั้ง ออกจากจักราชไป ไปเทศน์ช่วยชาตินั้นแหละ เขานิมนต์ไปเทศน์ที่จักราช วัดป่าจักราช เราก็จะไปดูชมสถานที่ที่เราอยู่แต่ก่อน ไปคราวนี้ดูไม่ได้เลยนะ สลดสังเวช..เรา คือเปลี่ยนไปตั้งร้อยเปอร์เซ็นต์เลย เลยร้อยเปอร์เซ็นต์เข้าไปอีก สภาพป่าที่เคยอยู่ตอนนั้นไม่มีเลย เป็นป่านรกอเวจีขึ้นมาแทน

อ้อ เราสลดสังเวช ดิดูติดตาจนกระทั่งทุกวันนี้ สลดสังเวชกับป่าที่เราเคยไปอยู่แต่ก่อน ให้ความสงบร่มเย็น พระท่านตั้งใจปฏิบัติจริงๆ เรียกว่าร้อยเปอร์เซ็นต์ๆ ภาวนา แต่ที่เปลี่ยนมาทุกวันนี้มันไม่ใช่ภาวนา มันอะไรก็ไม่รู้ เรียกว่ามันเปลี่ยนเสียเลย ร้อยเปอร์เซ็นต์ไป มันเป็นอะไร เหมือนไม่ใช่วัด นี่ก็ขึ้นอยู่กับผู้ครองวัด ผู้ครองวัดเป็น

ยังงั้นบอกในตัวหมดสภาพของวัด ดูเหมือน ๖๒ ปีแล้วมั้ง เรากลับไปเทศน์ที่นั่น ตั้งแต่ออกจากรั้วแล้วมาปฏิบัติจนกระทั่งได้กลับไปเทศน์ช่วยชาติบ้านเมือง ดูเหมือนเป็นเวลา ๖๒ ปี สภาพนั้นเปลี่ยนแปลงไปหมด เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีค่อยยังชั่ว เปลี่ยนแปลงในทางที่เลว มันเลยวัดบ้านไปอีก วัดไหนเลยลงไปอีกนี่มันดูไม่ได้นะ

สถานที่นั้นเหมาะสมมาก ภาวนาต่างองค์ต่าง...ดูเหมือนปีนั้นจำพรรษาประมาณ สัปดาห์ ๗-๘ องค์ละมั้ง อยู่ด้วยกันสบายๆ ภาวนาสวดกสบายมากทีเดียว เพราะไม่มีงานอะไรเลย มีแต่งานเดินจงกรมนั่งสมาธิภาวนาทั้งวันทั้งคืน ไม่มีกิจการงานอะไรทั้งนั้น มีแต่การภาวนา นี่ละจิตใจของเรา ก็ไปเจริญที่นั่น เจริญแน่นหนามั่นคงขึ้น โธ จิตตอนั้น เป็นเหมือนหินแล้วนะ สมาธิแน่นปึ๊งเป็นเหมือนหิน นี่ที่ว่าเราไม่รู้จักรักษา เพราะสิ่งไม่เคยรู้เคยเห็น ไม่รู้จักรักษา มันเสื่อมตอนไปทำกวด

กวดเรามันขาดหลุดลุ่ยไปหมด เอากวดเก่าของใครมาใช้มันละ เราออกเรียน แล้วก็เอากวดเก่ามาใช้ มันขาดหลุดลุ่ยเลยไปทำกวดหลังหนึ่ง จิตเข้าได้บ้างไม่ได้บ้าง เพียงเท่านั้นรู้สึกว้า โห สะดุ้งใจเลย ออกทันที จิตได้เสื่อมลงตลอดๆ ตั้งแต่เดือน พฤศจิกายนที่ไปจากโคราชนี่จนกระทั่งเดือนเมษาปีต่อไป เป็นเวลาปีกับห้าเดือน จิตเสื่อมนะ แล้วเจริญขึ้นไป แล้วบิ๊งบิ๊งไปถึง ๑๔-๑๕ วัน แล้วก็ไปเจริญได้สักสองคืน แล้วเสื่อมๆ เสื่อมอย่างไม่มีมองหน้ามองหลัง ได้ปีกับห้าเดือน

จึงได้ตั้งตัวใหม่ พิจารณาใหม่ ด้วยการบริกรรมภาวนาด้วยสติเป็นเครื่องกำกับรักษา เอากันอย่างจริงจังทีเดียว นั่นละจิตจึงตั้งได้ จิตพอขึ้นไปถึงขั้นควรจะเสื่อมไม่เสื่อม พุงๆ เลย นี่ละสติเป็นสำคัญมากนะ เพราะฉะนั้นผู้ภาวนาค่าบริกรรมจึงปล่อยไม่ได้ เพียงกำหนดจิตเฉยๆ นี่ผมทำดูแล้ว กำหนดเท่าไรมันมีเวลาเปลอแย็บออกไปจนได้ พอแย็บออกไปนั่นละกิเลสออกไปทำงานกว้านพินกว้านไฟมาเผาเรา ขณะที่เปลอแย็บเท่านั้นไม่มากนัก ทีนี้เวลาเราตั้งคำบริกรรมลงไป มีสติบังคับ ในขั้นเริ่มแรกไม่ยอมให้เปลอเลย เอาจริงด้วยนะเราว่าเป็นยังไงเป็นอย่างนั้น ไม่ให้เปลอ ไม่เปลอจริงๆ ทั้งวันไม่มีเปลอเลย

เราลงใจแล้วว่าจิตเราเสื่อมเพราะขาดคำบริกรรมนี้แหละ กำหนดจิตเฉยๆ จิตใจมีเวลาเปลอได้ แล้วก็เลยมีช่องทางที่จะสร้างทุกข์ให้เราได้ จึงต้องเอาคำบริกรรมติดกับจิต แล้วสติติดกับคำบริกรรมอีกทีหนึ่ง ทีนี้ลงใจนะ เราพิจารณาประมวลมาหมด ลงจุดนี้ละ มีจุดนี้ที่จุดเราข้องใจอยู่ จิตของเราเจริญแล้วเสื่อมๆ เป็นเวลาปีกับห้าเดือน เป็นเพราะนี่เอง ทีนี้เราจะไม่ให้เปลอ จะตั้งคำบริกรรมพุทโธๆ เรานิสัยชอบพุทโธมาดั้งเดิม เอาพุทโธๆ แล้วสติติดกับพุทโธ โลกนี้เหมือนไม่มีนะ มีแต่คำว่าพุทโธกับสติติดกันอยู่ นี่ไม่ยอมให้คิดไปไหนเลย ไม่ยอมๆ จริงๆ

ลงใจแล้วละ เอาละที่นี้เอาวิธีนี้ละ แต่เรานิสัยมันจริงจังนะ ว่าอะไรเป็นอย่างนั้น
จริง ๆ นี่ก็ลงใจในคำบริการกรรม เอาละที่นี้เป็นอันว่าลงใจละ เอานะ เหมือนระฆังดังเป้ง
ป๊อป ที่นี้เปลอไม่ได้เลย ตั้งแต่ตื่นนอนจนกระทั่งหลับไม่ให้มีเปลอเลย วันแรกนี้เป็นวัน
พิลึกกึกกือ จึงรู้ได้ชัดว่าจิตเรานี้มันเปลอ ที่ทำจิตให้เสื่อม มันเปลอสตินั้นละมันจึงคิดได้
ปรุ้งได้ กว่านกิเลสเข้ามาเผาเรา ที่นี้พอเอาคำบริการกรรมกับสติติดกันตลอดในวันนั้น
เริ่มต้นแล้วนะ จะไม่ยอมให้เปลอเลย

ไม่เปลอจริงๆ ตั้งแต่ตื่นนอนเลยไม่ให้เปลอ ไม่ยอมให้คิดไปไหน ที่นี้มันอยาก
คิดอยากปรุ้ง นี่มันรู้เห็นพิษของมันมากก็ตอนที่เรายังคับเอาอย่างจริงจัง มันดันมัน
อยากคิดอยากปรุ้ง จนกระทั่ง โอ้ย คับหัวอกระนะ ยังไงก็ไม่ยอมให้คิด คิดเรื่องที่เคยคิด
มาแล้ว เป็นเรื่องของกิเลสทั้งหมด เราจะให้คิดแต่พุทโธซึ่งเป็นงานของธรรม งานของ
กิเลสไม่ยอมให้มาแทรกได้เลย พุทโธๆ เป็นงานของธรรม สติก็เป็นธรรม ติดกัน วัน
แรกนี่เหมือนอกจะแตกนะ ที่มันดัน มันดันมันอยากคิด แต่ไม่ยอมให้มันยึดได้เลยแม้
นิดหนึ่ง เพราะความไม่เปลอนี้ติดแนบเลย

วันนั้นทั้งวันเหมือนอกจะแตก มันดันมันอยากคิด จึงรู้ว่า อ้อ ที่จิตของเราเสื่อม
เพราะความคิดอันนี้เอง เรายังคับไม่ให้มันคิดเรื่องราวก็ไม่เกิด วันที่สองก็รู้สึกเบา
นิดหนึ่ง แต่คำว่าเปลอไม่ให้เปลอเลย พอตื่นนอนปั๊บจับปั๊บ จนกระทั่งถึงหลับ ไม่ยอม
ให้เปลอ เราอยู่คนเดียวเสียด้วย ไปบิณฑบาตเขาจะใส่อะไรไม่ได้สนใจ คือความไม่
เปลออย่างเดี่ยวเท่านั้นติดกับหัวใจ สองวันสามวันเข้าไป คือไม่ให้เปลอตลอดนะ ไม่ให้
เปลอเลย ทั้งวันทั้งคืน โลกเหมือนไม่มี มีแต่คำว่าพุทโธกับสติติดกันอยู่ในจิตนี้เท่านั้น

พอประมาณสักสามสี่วันล่วงไปแล้วนี้เบาชะ ความอยากคิดอยากปรุ้งที่ดันขึ้นมา
นั้นเบาลงๆ จากเบาลงแล้วผลของธรรมที่พุทโธๆ ซึ่งเราบริการมอยู่นั้นค่อยแสดง
ขึ้นมา เป็นความเบาใจ เบาใจแล้วละเอียดเข้าไป สงบเย็นไปเรื่อย ๆ จนกระทั่งถึงคำ
บริการกรรมนี้เวลาถึงที่สุดของมันจริงๆ แล้วบริการกรรมไม่ได้นะ คือคำบริการกรรมเราไม่เคย
ปล่อยเลย จนกระทั่งถึงจิตเข้าขั้นละเอียดละที่นี้ จากที่มันดันเราจนกระทั่งอกจะแตก
มาถึงขั้นละเอียดของจิตด้วยสติกับคำบริการกรรมติดกัน ไม่ยอมให้เปลอ พอมันละเอียด
เข้าไป ละเอียดเข้าไปจริงๆ แล้วนึกคำบริการกรรมไม่ออกนะ ไม่มี เสียบ นึกยังงี้ก็ไม่ออก

อ้าว ทำไมเป็นอย่างนี้ ก็เรานึกมาติดต่อสืบเนื่องกันตลอดเวลาไม่มีความ
พลั้งเปลอเลย แล้วทำไมที่นี้นึกพุทโธที่เคยบริการกรรมมานี้จึงไม่ออก ไม่มีเลย แล้วทำยังไง
ซักมึงๆ เหมือนกัน แต่งขนาดไหนสติจะไม่ยอมให้เปลอนะ ก็เลย เอ้า เมื่อไม่มีคำ
บริการกรรมมันมีอยู่อันหนึ่งคือความรู้ที่ละเอียดอยู่ในนั้น เอาสติจับความรู้ละเอียดแทนพุท

โธ ให้อยู่กับนั้น สติจับอยู่ในนั้น บริกรรมไม่ได้ ไม่ได้เลยนะ นึกยังงี้ก็ไม่ออก ไม่ออกก็เหลือแต่ความรู้ที่ละเอียด แต่สติจับอยู่กับความรู้ที่ละเอียด

ทีนี้พอได้จังหวะแล้ว นั่นเรียกว่าจิตสงบนั้น นึกคำบริกรรมไม่ออก จิตสงบแต่สติติดอยู่นั้น ทีนี้พอได้จังหวะแล้วจิตมันมีลักษณะคลี่คลายออกมา พอคลี่คลายออกมานึกคำบริกรรมออก ทีนี้นึกได้ๆ เอาคำบริกรรมติดเข้าอีก ติดอย่างนั้นอีกเลย แล้วถึงวาระของมันก็เป็นอีกอย่างนั้นละ พอถึงขั้นละเอียดแล้วหายเจียบคำบริกรรมไม่มี ทีนี้เราวิธีปฏิบัติแล้ว ไม่มีคำบริกรรมก็ไม่ต้องบริกรรม แต่สตินี้ติดแนบกับจิตที่ละเอียด ทีนี้ละเอียดเข้าไปๆ นี่ละวิธีตั้งรากฐานเบื้องต้นที่จิตไม่เสื่อมต่อไปอีก

คือจิตของเราเสื่อมจากโคราชไปอยู่อุดรนี้ เสื่อมตั้งแต่เดือนพฤศจิกายนถึงเดือนเมษายนหน้า เป็นปีกับห้าเดือน ทีนี้มันขึ้นมานี้ละ พอถึงขั้นที่มันเจริญขึ้นไปถึงนั้นแล้วมันเสื่อม เอาๆ เจริญขึ้นไป ทอดอาลัยทั้งหมด จิตจะเสื่อมหรือเจริญก็แล้วแต่เถอะ เราเป็นทุกข์เพราะจิตเสื่อมจิตเจริญนี้มามากแล้วไม่เป็นกังวล แต่พุทโธนี้จะไม่ปล่อยวางเอา เสื่อมกับเจริญให้อยู่กับพุทโธ จมไปไหนก็ให้อยู่กับพุทโธ พอถึงขั้นที่มันเคยเจริญขึ้นไปถึงขั้นนั้นแล้วมันเสื่อม ไม่เสื่อม อยู่ที่นั่นแล้ว เอ้า เสื่อมเสื่อมไป เราไม่อาลัยตายอยากกับมันแล้ว แต่คำบริกรรมนี้ไม่ปล่อยวาง

พอถึงขั้นแล้วแทนที่จะเสื่อมไม่เสื่อม แล้วค่อยก้าวขึ้นไปๆ ละเอียดขึ้นไป เพราะคำบริกรรมคือพุทโธกับสติติดแนบไม่ยอมให้เปลอเลย ทีนี้ก็ค่อยละเอียดขึ้นไปๆ พอแน่ใจในขั้นนี้ว่า เอ้อ ที่มันเคยเจริญเคยเสื่อมนั้นทีนี้ไม่เสื่อมแล้วแหละ แนใจแล้ว ผ่านไปๆ จึงมาระลึกรู้ได้ชัดเจนว่าจิตของเราที่เสื่อมเพราะขาดคำบริกรรม คำบริกรรมติดแนบจนกระทั่งจิตนี้ละเอียดเข้าไป จิตนี้เป็นจุดแห่งความรู้เด่นเป็นสมาธิ ทีนี้คำบริกรรมมันไม่อยากรุ่งละที่นี้ มันจะปล่อยละปล่อยคำบริกรรม แล้วจับสติติดกับความรู้ที่เด่นนั้นอีก ติดสืบเนื่องกันไปเรื่อย มันก็ไม่เปลอทั้งนั้นแหละ ต่อไปก็เจริญเรื่อย ๆ

นี่วิธีปฏิบัติ ถ้าไม่คู้ยเขี่ยขุดค้นหาเหตุหาผลจริง ๆ ลักแต่ว่าทำลงไปไม่ได้เรื่องนา นี่เราทำมาแล้ว ที่มันเสื่อมมันเจริญอยู่นี้เพราะเหตุไร คู้ยเขี่ยหาเหตุหาผล จึงมาลงจุดที่ขาดคำบริกรรม จึงเอาคำนี้มาบริกรรม เอาจริงเอาจังด้วยแล้วก็ตั้งขึ้นได้ๆ จนจิตเป็นสมาธิแน่นปึ๊งขึ้นมาเลย คือสติติดอยู่กับนั้น ไม่บริกรรมละที่นี้ ความรู้ที่เด่นภายในใจนี้มันเด่นมากกว่าแต่ก่อนที่เป็นความรู้เฉยๆ จับด้วยคำบริกรรม ความรู้นี้มันเด่นแล้วเรื่อย ๆ ไปเลย

การตั้งรากฐานของจิตได้ทำมาแล้ว เพราะฉะนั้นการสอนอะไรๆ จึงไม่ผิด เราผ่านมาแล้วทั้งนั้น พอผ่านขั้นนี้แล้วทีนี้มันก็เอาละ หนักขึ้นเรื่อยๆ ไม่เคยปรากฏว่าเสื่อมอีกนะ มีแต่ก้าวขึ้นเรื่อยๆ พอจากนั้นแล้วนั่งภาวนาหามรุ่งหามค่ำนะ พอจากนั้น

ขึ้นไปถึงขั้นนี้แล้วนั่งภาวนาตลอดรุ่ง ๆ เลย แต่ไม่ได้ติดกัน นั่งภาวนาเช่นตลอดรุ่งคืนนี้แล้ว เว้นไปสักสองคืนหรือสามคืน นั่งตลอดรุ่งอีก ๆ ได้สักเก้าคืนสิบคืน นับแล้วนะ จิตมันยิ่งเด็ดที่นี้ พอถึงขั้นนั่งภาวนาตลอดรุ่งนี้มันจนตรอกจนมุม สติปัญญามันออกตอนนี้แหละ จิตลงฝั่งเลย เราไม่เคยลง แน่ใจขึ้นมาเลย ที่นี้ไม่เสื่อม แนะนำบอกชัดเจน ถึงไม่เสื่อมก็ไม่ยอมเอียงง่าย ๆ เพราะเขตที่สุดที่จิตเสื่อมนี้ แหม ทุกข์แสนสาหัสนะ

จากนั้นก็ก้าวขึ้นเรื่อยเลย นั่งสมาธิหามรุ่งหามค่ำนี้จิตยิ่งแน่ว ๆ เลย หลังจากนั้นจึงออกทางด้านปัญญาก็ไปติดสมาธิอยู่เสียนาน เพลิน เป็นสุขในสมาธิทำให้จิตใจสืมตัวได้นะ จิตเป็นสมาธิอยู่ที่ไหนสบายหมด ไม่ว่าจะยืนจะเดินจะนั่งจะนอนด้วยจิตที่เป็นสมาธินี้เวลาไม่เข้ามายุงนะ มันหากเพลินอยู่ในตัวของเราเอง พอจากสมาธิแล้วก็ก้าวทางด้านปัญญา สมาธิเฉย ๆ แน่นขนาดไหนก็ตามไม่ได้แก๊กิเลสนะ สมาธิไม่ใช่ธรรม แก๊กิเลส เป็นแต่เพียงว่าตีกิเลสให้ทะลอมเข้ามาสู่จตุรรวม แล้วจะแก้ด้วยปัญญา ถ้ารวมลงมาแล้วปัญญาไม่ใช้มันก็รวมของมันอยู่ เป็นสมาธิอยู่อย่างนั้น

พอออกทางด้านปัญญาที่นี้ตีกระจายออกละ ปัญญาออกนี้ไม่ได้เหมือนอะไรออกนะ สมาธิก็ว่าแปลกประหลาดอัศจรรย์อยู่ที่ไหนสบายหมดเลย พอก้าวเข้าถึงขั้นปัญญา ปัญญาออกนี้ โอ้ย แพรพรรณาว จรูสีกว่าเอ๊ะ ๆ เรื่อยไปละ เอ๊ะชอบกล ๆ ความรู้ทางด้านปัญญาไม่เหมือนความรู้อันใดทั้งนั้น เพราะปัญญาที่มีสมาธิหนุนหลังแล้วทำงานได้อย่างคล่องตัว ๆ จิตมีความแกล้วกล้าสามารถทุกอย่าง ๆ กระจายออกไป ๆ มันเร็วนะ พอขั้นปัญญาแล้วเร็ว พุง ๆ เลย ก้าวถึงขั้นไม่หลับไม่นอนไปละที่นี้ เพลินในความเพียรคือปัญญานี้เอง

สมาธิที่ว่า เป็นของดิบของดีแต่ก่อนนั้นกลับกลายมาเห็นโทษของมัน สมาธินี้มันนอนตายอยู่เฉย ๆ แก๊กิเลสไม่ได้แม้ตัวเดียว ปัญญาต่างหากแก๊กิเลส นั้น เมื่อมาเห็นคุณของปัญญาก็ตำหนิสมาธิ มันไม่พอตินะ นี่ก้าวทางด้านปัญญา แต่เวลาจะเป็นจะตายก็หมุนเข้ามาสู่สมาธิ พักจิตให้สงบอารมณ์เรียกว่าพักงาน จากนั้นก็ก้าวเดินอีกเรื่อย ๆ การบำเพ็ญเพียรภาวนาต้องใช้ความสังเกตตั้งที่วานี้ พอก้าวถึงขั้นปัญญาเป็นลำดับลำดับ ปัญญาจะเฉลียวฉลาดแหลมคมคล่องตัวเป็นลำดับ ๆ ตามขั้นของปัญญา ละเอียดเท่าไรยิ่งคล่องตัว ยิ่งเฉียบแหลม ยิ่งละเอียดลออเข้าไปเป็นลำดับลำดับ ทีนี้กิเลสก็ขาดลง ๆ นั้นปัญญาละแก๊กิเลส นี่มันรู้ชัด สมาธิไม่ได้แก๊กิเลส ตีกิเลสเข้ามารวมเฉย ๆ ถ้าไม่ใช้ปัญญามันก็รวมอยู่อย่างนั้น เป็นสมาธิจนกระทั่งวันตาย กิเลสไม่ขาดไม่ล่อยไปละ พอปัญญามาตีนี้เลยขาดไปเรื่อย ๆ จนกระทั่งหมดโดยสิ้นเชิง เรื่องของปัญญาใช้ทางด้านภาวนาเป็นอย่างนั้นแหละ

พระลูกพระหลานทั้งหลายปฏิบัติอยู่ทุกวันนี้ ผมรู้สึกว่่าค่อนข้างจะแน่ใจไปตามว่ามันมักโกรโงโโสเสียมากเดี๋ยวนี๊ ภาวนาก็ไม่มีครุมีอาจารย์สอนเป็นหลักเป็นเกณฑ์เจ้าของปฏิบัติก็เลื่อน ๆ ลอย ๆ มันลอยลอยไปหากิเลสนะ ไม่ใช่ลอยอยู่เฉย ๆ ลอยไปหากิเลสให้ผูกให้มัด จิตใจแทนที่จะสั่งสมธรรมกลายเป็นสั่งสมกิเลสขึ้นมา ความโลภก็มาก ความโกรธก็มาก ราคะตัณหา也多 แล้วไปไม่รอด ตาย ตายไปไม่รอดแหละ

ถ้าตั้งใจปฏิบัติอย่างที่ว่านี้มีทางหลุดพ้นไปได้เป็นลำดับลำดับ ขอให้ได้แนวทางจากครูอาจารย์ที่ท่านสอนอย่างถูกต้องแม่นยำไป แล้วปฏิบัติตามนั้นไม่เคยเลื่อนคลาดแล้วจะก้าวไปโดยลำดับลำดับ เพียงปฏิบัติสุมี่สุมี่ห้ำคาคदनัคาคนัไม่ได้เรื่องนะ ต้องมีหลักมีเกณฑ์มีครุมีอาจารย์คอยแนะนำสั่งสอนเสียก่อน แล้วเราจับตามนั้น เพราะท่านสอนไว้แล้วไม่ผิด เราค่อยก้าวตามไปมันก็ไม่ผิด แล้วก้าวเรื่อย ๆ ไปเลย ดังที่อธิบายมานี้ไม่ผิด เพราะเราก้าวมาแล้ว พิจารณามาแล้ว ผิดถูกชั่วดีเราผ่านมาหมดแล้ว แยกเอาสิ่งที่เป็นสารประโยชน์ที่ถูกต้องดีงามมาสอนเพื่อนฝูงเรื่อยไป

ถ้ามีผู้ตั้งใจยึดปฏิบัติตามนี้ จิตใจจะเลื่อนขั้นเลื่อนภูมิขึ้นไปเป็นลำดับ จนถึงขั้นพ้นกิเลสโดยไม่ต้องสงสัยละ ไม่หนีจากความเพียรที่ชอบธรรมนี้ไปได้ ความเพียรที่ชอบธรรมคือดำเนินถูกต้องดีงามตามครูตามอาจารย์ที่ท่านสอนไว้นี้ จิตใจจะเบิกกว้างออกไป ๆ ขยายตัวออกไป สุดท้ายกิเลสก็พังไปหมด เหลือแต่จิตที่บริสุทธิ์หลุดพ้น ท่านเรียกว่านิพพาน อยู่ที่ไหน อยู่ที่ใจ เพราะฉะนั้นจึงพากันตั้งอกตั้งใจ

วัดป่าสาวันมันกลายเป็นวัดบ้านวัดบ้าไปแล้วละเดี๋ยวนี๊ ผมอยากพูดอย่างนี้แหละ เพราะผมเคยอยู่มาแล้วตั้งแต่พ.ศ.๒๔๗๙ ต้นไม้เป็นพุ่ม ๆ มีกระต๊อบเล็ก ๆ อยู่ นั้น พระกรรมฐานอยู่นั้น เดี๋ยวนี๊เป็นยังงี้ก็เห็นแล้ว เราก้ไปไม่รู้ก็ครั้งก็หน มันกลายเป็นวัดบ้านแล้วยังไม่แล้ว ยังกลายเป็นวัดบ้าไปอีก ถ้าเลยบ้ำจะเป็นอะไรไม่รู้นะ มันจะหาอรุณาธรรมที่ไหนมาอยู่ได้ถ้าเป็นอย่างนั้นแล้ว ธรรมอยู่ไม่ได้นะ มีแต่กิเลส มีแต่สัวมแต่ถานเต็มวัดเต็มวา พระเณรก็กลายเป็นมุตรเป็นคู่ออยู่ในสัวมในถานแทนพระที่ถูกที่ดี วัดที่ว่ามีข้อวัตรปฏิบัติมีขอบมีเขตก็กลายเป็นสัวมเป็นถานไปหมด เพราะเลอะ ๆ เทอะ ๆ ทั้งสถานที่อยู่ ทั้งพระผู้ปฏิบัติ ทำความเหลวแหลกแหวกแนว วัดก็เลยกลายเป็นสัวมเป็นถาน พระก็เลยกลายเป็นมุตรเป็นคู่อไปตาม ๆ กันหมด หามรรคผลนิพพานไม่มี นี่มันเป็นอยู่ในตัวของผู้ครองวัด ผู้ปฏิบัติอยู่ในวัดนั้นแหละ

ถ้าเราตั้งใจปฏิบัติจริง ๆ อยู่ที่ไหนเป็นวัดหมด คือเป็นวัดอยู่กับตัวเอง อยู่ในป่าในเขาท่านมีกฎมีเกณฑ์เป็นวัดทั้งนั้นแหละ อย่างท่านสอนให้อยู่รุกขมูลร่มไม้ นั่นก็เป็นวัดแล้ว วัดที่เหมาะสม สถานที่อยู่ที่เหมาะสมในการบำเพ็ญเพียรฆ่ากิเลสของท่านเป็นลำดับลำดับไป อย่างที่ท่านสอน รุกขมูลเสนาสน์ สอนไว้เหมาะสมมากที่สุด บรพชา

อุปสมบทแล้วให้ท่านทั้งหลายไปอยู่ตามรุกขมูรรมไม้ ฟังซินะ ไม่ได้บอกว่าให้ไปอยู่หอปราสาทราชมณเฑียรนะ บอกให้ไปหาอยู่ตามรุกขมูรรมไม้ในป่าในเขา ตามถ้ำเงื่อมผาป่าช้าหรือป่ารกชัฏ ที่ได้ก็ได้ซึ่งเป็นทีสะดวกในการบำเพ็ญภาวนาแล้ว ไม่มีอะไรก็จะอะไรเข้าไปรบกวน การบำเพ็ญก็สะดวกสบาย ตักดวงเอามรรคผลนิพพานขึ้นมาจากสถานที่เช่นนั้นแล

ครั้งพุทธกาลท่านสำเร็จโสดา สกิทา อนาคตา อรหัตต์ เกือบจะว้าร้อยทั้งร้อยสำเร็จออกมาจากนี้ทั้งนั้น นอกจากนั้นนอกจากป่าจากเขาก็มี หากมีน้อยมาก ส่วนมากจะมีอยู่ในป่า ผู้บำเพ็ญมักอยู่ในป่าเสมอ ผู้ขีปนากิณญ์อยู่ที่ไหนพอรู้ท่านรู้ได้นะ ไม่ว่าในบ้านในที่ไหนท่านรู้ได้บรรลุได้ อย่างนี้มีน้อยมาก แต่พวกเรานี้พวกกูๆ ไถๆ ต้องไปหาที่เหมาสมเต็มที การบำเพ็ญถึงจะพออยู่ได้กันได้ ถ้าไปหาเป็นความสะดวกของกิเลสตัณหาละก็ โอ๊ย ตายเลยจมนเลย กิเลสมันหามเขียงตามแหละ เขียงกิเลสสำหรับฆ่าพระ ต้มยำกิน ยำพระ ลาบพระกิน เป็นอย่างนั้นเวลานี้ ไปที่ไหนเห็นแต่เขียงกิเลส หามล้อมหน้าล้อมหลัง หามตักหน้าตักหลังพระ

พระนี่เป็นอาหารว่างของมัน มันก็ต้มยำพระกิน ๆ เอรีดอ้อย พระก็ยิงสนุกหลับครอก ๆ ด้วยความประมาทอนใจ ยิ่งเป็นอาหารอันอ้อยของกิเลส พวกเราทั้งหลายนี้เป็นประเภทไหน ให้ตั้งปัญหานี้ถามตัวเอง ถ้าไม่ตั้งปัญหาถามตัวเองเลยไม่ดี สถานที่เช่นไรที่จะเป็นไปเพื่ออรรถเพื่อธรรม เราบวชมาแล้วบวชเพื่อแสวงหาธรรม ให้เราเป็นผู้เสาะแสวงหาเอง อย่าเห็นว่าเขาอยู่เราก็ออยู่ อยู่ไปวันหนึ่งๆ ไม่ได้คิดได้อ่านไม่เกิดประโยชน์อะไรนะ ต้องคิดต้องอ่าน สถานที่ใดที่จะเหมาะสมในการบำเพ็ญสมณธรรมเพื่อมรรคเพื่อผลให้ไป ๆ

เช่นอย่างโคราชที่อำเภอปักธงชัย เขาสะแกกราชอะไรเหล่านี้ เราไม่ได้เข้านะเข้าไปบำเพ็ญ สมัยอยู่โคราชไม่ได้เข้าไป แต่พระกรรมฐานที่ออกจากศาลวันส่วนมากเข้าไปอยู่ในป่าในเขา ไปทางเขาเรียกกลางดงกลางแดง แต่ก่อนเป็นดงล้วนๆ ดงร้อยเปอร์เซ็นต์ ไปทางเขาพริก คลองไผ่ เหล่านี้มีป่า คนอยู่เป็นหย่อมๆ ไปภาวนาอยู่ตามแถวนั้นพระกรรมฐาน ส่วนมากออกจากวัดศาลวันไป ทางสะแกกราช ไปอยู่อำเภอปักธงชัย นั่นก็เหมาะ ท่านอาจารย์คำดีท่านก็ออกจากวัดศาลวัน อาจารย์คำดี ถ้าผาปู่ ท่านเคยเล่าให้ฟัง

ท่านไปภาวนาอยู่ที่ถ้ำสะแกกราช ท่านกำลังเดินจงกรมอยู่ แต่ถ้ำนั้นไม่สูงนัก ถ้ำเตี้ยๆ ท่านกำลังเดินจงกรมอยู่ เสื่อมันมากระหึ่มๆ ใส่ท่านอยู่ อยู่ทางตีนถ้ำลงไปนั้นนะ มันกระหึ่มๆ อยู่ ท่านเดินจงกรมอยู่รู้สึกกลัวขึ้นมา ท่านว่า ทำไมเสื่อจึงมาคำรามใส่เราเราก็เดินจงกรมธรรมดา แล้วมันมาคำรามใส่เราหาอะไรไม่รู้ ถามเท่านั้น ไม่แล้วความ

กล้วยก็ขึ้นพร้อมกัน ท่านว่า กล้วยเสื่อที่มันคำรามใส่ท่าน แต่ดีท่านมีปัญญา ท่านกล้วยเสื่อกินหรือ ก็เรากินสัตว์นี้ท้องของเรามีแต่ป่าช้าสัตว์ทั้งนั้น

นั่นท่านแก้ตัวของท่านนะ แก้ปัญหาท่าน ในท้องเรานี้เป็นป่าช้าของสัตว์ทั้งนั้น สัตว์ที่ประเภทเอามากินหมดอยู่ในท้องนี้หมด แต่เสื่อตัวเดียวที่จะเอาไปกินอาหารทำไม จึงหวงเอานักหนา เรากินเขาไม่เห็นหวง ให้มันถึงเหตุถึงผลก็เอาตามลงไปซี มันจะเอาเราเป็นอาหารก็ให้มันเป็นสักที่ ท้องของเรานี้เป็นป่าช้าของสัตว์มากต่อมากแล้ว ตัวของเรานี้ให้ไปเป็นอาหารของเสื่อตัวนี้กินหน่อยนะ ท่านว่าอย่างนั้น ทั้งๆ ที่กล้วยนะ ท่านว่ากล้วย

ท่านก็ลงจากนั้นเลยละ แต่ว่าท่านถือโคมไฟ ท่านบอกท่านถือโคมไฟไป มันคำรามอยู่ข้างล่าง ท่านก็ถือโคมไฟลงไปเลย ไหนเสื่ออยู่ไหนเอ้า ให้มันกิน ท่านก็เดินลงไปนั้น เจียบไปเลย เจียบก็เดินตระเวนหาแถวนั้น ไม่เห็นเลย หายเจียบ ที่แรกมันคำรามอยู่นั้น ลงไปนึกว่ามันจะกิน มันไม่ได้กิน มันแผ่นหนีไปไหนไม่รู้ ท่านลงไป ตระเวนหาแถวนั้นไม่เห็นมี ตระเวนหาจริง ๆ ท่านว่า ที่นี้เวลาหากก็ไม่รู้จักประมาณ ท่านว่าอย่างนั้นนะ มันอยู่ที่ไหนตามหาจริง ๆ เดี่ยวธรรมปรากฏขึ้นภายในใจ เวลากล้วยก็เป็นบ้าประเภทหนึ่ง ท่านว่า เวลากล้วยนี้ก็เป็นบ้าประเภทหนึ่ง เขาไปแล้วก็จะตามหาเขาอะไร เวลากล้วยก็กล้วยจนเป็นบ้า เวลาหาญก็หาญจนเป็นบ้า มันไม่ถูกนะอย่างนี้ สะดุดใจก็กลับมา ไปหาอะไร เขาก็เขา เราก็คือเรารู้ตามเป็นจริงของมันก็เป็นธรรมขึ้นมา ท่านเล่าให้ฟัง นี่ละเขาสะแกราชจึงเป็นสถานที่บำเพ็ญของพระได้เป็นอย่างดี แต่เราไม่เคยไป ไปเที่ยวทางนี้ไม่เคยไป

สถานที่บำเพ็ญเพียรสำหรับแก้กิเลสมีอยู่ทั่วไป ถ้าพระเราตั้งหน้าตั้งตาจะปฏิบัติเพื่อแก้กิเลสแล้วแก้ได้ทั้งนั้น มันอยู่กับสติปัญญาของเรา ถ้าสติปัญญามอบให้กิเลสเอาไปถลุงเสียหมด ไปที่ไหนก็มีแต่กิเลสเต็มหัวใจๆ หามรรคผลนิพพานก็หาแบบกิเลสพาหาก็มีแต่กิเลสเต็มตัว ไม่เกิดประโยชน์นะ

ให้พากันตั้งอกตั้งใจนะให้ภาวนา ในวัดศาลวันนั้นถ้าพูดตามหลักความจริงแล้ว มันก็ไม่เหมาะละการภาวนา มีที่ภาวนาที่ไหน ในวัดศาลวันทุกวันนี้มีทางจงกรมอะไร มันมีแต่สิ่งก่อสร้างหุรหุราฟุฟ่าเต็มไปหมดแล้ว แต่ก่อนก็มีศาลาหลังหนึ่งหลังเล็ก ๆ เดี่ยวนี้เป็นยังงี้ก็เห็นอยู่แล้ว แล้วจะเป็นที่ที่เหมาะสมในการบำเพ็ญภาวนาได้อย่างไร ผมไปเห็นแล้วผมก็พูดได้เต็มปากละซี มันไม่เหมาะสม ถ้าเราต้องการอยากจะทำอรรถหาธรรมก็ไปซี ตรงไหนจะสะดวกในการบำเพ็ญธรรม ธรรมจะเกิดภายในใจในสถานที่เช่นนั้น เอา ไปภาวนา เรื่องธรรมจะเกิดขึ้นอย่างนั้นละ ถ้าอยู่เฉยๆ อยู่ไปวันหนึ่งๆ มัน

ไม่เกิดประโยชน์ แล้วก็ตื่นโลกตื่นสงสาร เขาว่าอะไรดีที่เป็นบ้ากับเขา ยิ่งแล้วนะนี่ พระ
เลยวิ่งตามกิเลส ไม่เกิดประโยชน์อะไร

พากันตั้งอกตั้งใจ เอาเท่านั้นละ เอาพากันกราบ พูตเท่านั้นละไม่พูดมากละ
ตัดสินตัดแสนอะไรผมไม่ยากฟัง พอฟังแล้วไม่ยากฟัง ทำความชั่วจะให้ตัดสินให้
เป็นความดี ดีได้ยังไง มันติดอยู่กับคน ชั่วอยู่กับคนเท่านั้นเอง

ที่ว่าเสือมาคำรามใส่นี้ พูตถึงเรื่องท่านอาจารย์คำดี เราเองก็เคย แต่เราไม่ได้
กลัวเหมือนท่านอาจารย์คำดี พูตตรงๆ นะเราไม่กลัว ท่านอาจารย์คำดีท่านบอกท่าน
กลัวจริงๆ เสือมาคำราม จนกระทั่งได้สอนตัวเอง ก็เรากินสัตว์มาเท่าไรๆ ท้องเราเป็น
ป่าช้าของสัตว์ เรากินเขาเขาไม่กลัวเหอ นี่เสือคำรามขึ้นมาตัวเดียวจะกลัว มันยังงั้น
ท่านสอนท่านติดอยู่นะ ก็ให้ไปเป็นป่าช้าของเสือตัวนี้หน่อยซิ เป็นยังงั้น เอ้า ท่านก็ลงไป
เลย ลงไปหายเงียบเลย เสือมันเลยไม่กิน

เราก็เคยแล้วนี่ เดินจงกรมอยู่นี้ ระยะเวลาๆ มานี้จะมีไฟฉาย ได้ไฟฉายมา แต่
ก่อนไม่เคยมีละไอ้ไฟฉายไฟฉาย-นาฬิกาฬิกาไม่มี ระยะเวลาๆ มานี้ตอนนั้นดูว่ามีไฟ
ฉายนะ เราเดินจงกรมอยู่ประมาณสามทุ่ม ก็เดินอยู่ธรรมดาๆ ไม่เคยคาดเคยคิดว่าจะมี
อะไรมาคำรามอย่างนั้น ว่าจะมีเสือ ก็เราเคยผ่านเวทีอันนี้มาเสียมากต่อมากแล้ว
เดินหาเสือเราก็เคยเดินแล้ว เรียกว่าจัดเจนเวทีมาแล้ว เราก็เดินจงกรมอยู่นั้น แล้วอยู่ๆ
เสือมากระหึ่ม เฮ้อๆ ขึ้นข้างๆ นี่ อ้าว อะไรกันนี่ คนเดินจงกรมไม่รู้เหอ แน่แทนที่จะ
กลัวไม่กลัวนะ เขาเดินจงกรมไม่รู้มาคำรามเขาหาอะไร แน่เราก็เดินเฉยไป ไม่สนใจ

เราเองมันเป็นนี่ แต่ไม่เป็นเหมือนท่านอาจารย์คำดี ท่านอาจารย์คำดีท่านกลัว
จริงๆ ไอ้เรานี่เฉยนะ แปลก เฮ้อๆ ขึ้นมานี้ข้างๆ ทางจงกรม เราก็เฉย เดินจงกรมเรื่อย
ไม่สนใจ คอยดูมันจะไปยังงั้นข้างหัวมัน ก็เราอยู่กับที่มันมาคำรามใส่เรา ถ้าเป็นธรรมดา
ก็เรียกมันเป็นฝ่ายผิด มาหาคำรามคนใช้โหมละ ถ้าเราไปเสือมันคำรามเราค่อยยังชั่ว
ไปหาบ้านมัน ไอนี้เราก็เดินจงกรมธรรมดา อยู่ๆ มันก็มาคำรามใส่เรา มันเป็นฝ่ายผิด
เข้าใจไหม เราเป็นฝ่ายถูกเราก็เดินจงกรมเฉย ไม่สนใจนะ

นี่ละที่ว่ามันไม่กลัว มันไม่กลัวจริงๆ เฉยเลย เดินไปเดินมาเฉย เฮ้อๆ เราก็เดิน
เฉย ทีนี้เปลี่ยนทำอีกนะ คำรามที่นี้เห็นไม่มีอะไรแล้วก็เปลี่ยนที่ใหม่ ไปย่านกลางทาง
จงกรมข้างๆ เปลี่ยนจากนี้แล้วไปอยู่ทางด้านอื่น เราก็เดินจงกรมไป สักเดียวเฮ้อ ข้างๆ
นี่ เหอ เปลี่ยนทำเหอ อย่างนั้นนะ ถ้ามันไม่กลัวมันคิดได้ทุกอย่าง ก็มันไม่กลัว ว่า
อย่างไรมันก็เฉยอย่างนั้น หือ เปลี่ยนทำเหอ เปลี่ยนให้กลัวเหอ เราเฉย เดินเรื่อย
มันชัดเจน เราเจอเอง

พูดถึงว่าเรามันชัดเจนเวที่มาพอแล้วกับสัตว์กับเสือเนื้อร้าย ที่เดินเข้าไปหาเสือ ในที่กลัวๆ ที่สุดจนตัวสั่น เราก็จูงเข้าไปแล้วทำแล้ว ตัวนี้ก็อยู่ธรรมดาไม่มีอะไร อยู่ๆ มาคำรามกัน เราก็จ่าย เจียบ ตั้งทัพใหม่ทำ ไปย่านกลางทางจกรม อยู่ข้างๆ นั้นแหละ เฮ้อๆ ตรงนั้นอีก เดินเฉยอีก คงคิดว่าไม่ได้ผล ทำนั้นก็ไม่ได้ผล ย้ายมาทิศนั้นก็ไม่ได้ผล ทีนี้ย้ายใหม่อีกนะ ไปหัวจกรมสุดทางนั้นนะ หัวสุดจกรมเลย คราวนี้คราวจะเอากันละนะ ครั้งที่หนึ่งก็ไม่ได้เรื่อง ย้ายทัพใหม่ไปที่นั้นก็ไม่ได้ผล ย้ายทัพใหม่ไปสุดทางจกรมทางนั้น เดินจกรมไปเดินจกรมมา เฮ้อ ขึ้นใกล้ๆ หัวจกรมนี้แหละ พอมันขึ้น จะเอาจริง ๆ เหรอ เอาละนะที่นี้

ไฟฉายอยู่ที่แคร่ที่นอน คว่ำไฟฉายแล้วก็เดินไปนั้นละ คอยฟังจิ้งหะมัน มันจะขึ้นตรงไหนคราวนี้ จะเอาละนะที่นี้ ถือไฟฉายไปแล้ว เวลาได้ไฟฉายมาใหม่ๆ เดินเจียบๆ นะ เดินไปเดินมา เฮ้อๆ ขึ้นอีก พอเฮ้อขึ้นก็บุกเข้าไปเลยทีเดียว ไฟฉายจี้เข้าไปเลย หายเจียบเลย หายไปหมด เดินรอบตามนั้นฉายไฟหาไม่เห็นเลย ไม่มีเลยหายเจียบไปไหนไม่รู้ แนะมันก็กลัวเราเหมือนกัน เวลาเราเอาจริงเอาจัง ทีแรกมันจะขูให้เราแผ่นที่นี้เมื่อเราไม่แผ่นแล้วมันก็เลยแผ่น

นี่ละเราเป็นแล้วนะ พูดอย่างจังๆ ให้พี่น้องทั้งหลายฟัง เราผ่านมาแล้ว ไม่กลัวจริง ๆ เฉยเลย อันนี้มันเป็นทั้งภายใน ภายในจิตใจที่มันหวั่นไหวง่ายมี ไม่หวั่นไหวง่ายก็มี ไม่หวั่นไหวก็มี แนะมันหลายชั้น อันนี้จิตนี้ก็อยู่ในจิตชั้นไม่หวั่นไหวอีกด้วย กับสิ่งเหล่านี้มันจึงไม่สนใจ เฉยเลยนะ สุดท้ายไฟฉายจี้เข้าหากันเลย บุกเข้าไปหามันเลย แนะ มันไม่กลัวแล้วมันยังเป็นอย่างนั้นอีก คือชั้นของจิตๆ มันเป็นชั้นๆ ชั้นที่เราฝึกส่วนมากไม่ใช่ชั้นนี้แหละ เราฝึกมาเป็นชั้นๆ แต่ชั้นนี้มันไม่สะทกสะท้านกับอะไรนี่ ก็คิดดู มันคำรามอยู่นี้มันยังเฉยได้สบาย เปลี่ยนท่าคำรามก็เฉย ท่าที่สามนี้ก็บุกกันเลย แนะ แทนที่จะถอยมันไม่ได้ถอยนะ

คือมันเคยผ่านมาเสียพอ เรื่องสมบุกสมบัน เสียงเป็นเสียงตายนี้เราเคยเสียงมาเสียพอแล้ว คือคำว่าเสียงอันนี้เสียงเพื่อธรรมนะ เต็ดเท่าไรยิ่งดี ๆ สติยิ่งดี ๆ ปัญญายิ่งดี ที่ทำอย่างนั้นเพื่อสติเพื่อปัญญาของเราะ เราไปหาทำอย่างนั้นไม่ใช่ทำเฉยๆ ทำเพื่อจิตของเรา ถ้าไม่มีอะไรมานี้สติมันก็ติดกับตัวเอง มันไม่เปลอ เปลอไปไม่ได้ บางทีเสือมาจับไปแล้วตายจม สติอยู่กับตัว คือเมื่อถึงขั้นมันไม่กลัวแล้วมันไม่กลัวจริงๆ ทำอะไรให้กลัวก็ไม่กลัว ทำอะไรให้กล้ำมันก็ไม่กล้า นั้นเอาอีกละชั้นนี้แหละ มันลบไปหมดแล้วโลกธาตุ แล้วมันจะไปกลัวไปกล้ากับอะไร แนะ จิตดวงเดียวนี้

ที่ว่าเสือหมอบอยู่ข้างทางจกรมตัวสั่น นั้นเป็นชั้นหนึ่ง ดัดสันดานชั้นนี้ แนะมันหลายชั้นนะที่เราตัดเรา การพิจารณาเรื่องสัตว์เรื่องเสือก็พิจารณาตามชั้นของธรรม ชั้น

วิปัสสนาแยกธาตุหมดเลย ว่าเสียอะไรเป็นเสียมันไล่เบียดเข้าไป เสียเลยกลายเป็นหินลับ ปัญญาไปเลย เป็นอย่างนั้น ทีนี้พอจากนั้นไปแล้วก็เลยไม่ทราบว่าจะอะไร ว่ากลัวว่ากลัว ไม่เห็นมีอะไร อย่างทุกวันนี้พูดจริง ๆ ไม่มีคำว่ากลัว ไม่มีคำว่ากลัว ไม่เคยสนใจกับเรื่องเหล่านี้ ผ่านหมด แน่อย่างนั้นแล้ว

เพราะฉะนั้นเราจึงพูดได้ทุกอย่างที่เห็นว่าเป็นธรรมแล้วออกได้ ฟุ้ง ๆ เลย ตามแถวธรรม ที่จะให้กลัวคนนั้นกลัวคนนี้ ที่นั่นสูงที่นี้ต่ำไม่มี ธรรมเหนือหมดแล้ว ว่าไปตามเหตุตามผล หลักความจริง ส่วนเขาจะทำตามหรือไม่ทำตามเป็นเรื่องของเขา เรื่องของเราที่แนะนำความเป็นธรรมนี้แนะนำตลอด ถูกต้องตลอดไปเลย เป็นอย่างนั้นละ มันเป็นขั้น ๆ อย่างทุกวันนี้ก็เป็นอย่างว่าละ เช่นอย่างดูแผดเหมือนฟ้าดินถล่ม เหมือนจะกัตจะฉีกนี้ก็มีแต่กิริยาแล้วก็พลังของธรรมล้วน ๆ ออกมาเสีย มันก็ไม่มีกิเลสแฝงมาพอจะให้มันเป็นพิษเป็นภัยแก่ผู้ฟังทั้งหลาย ถ้าไม่ไปคว้าเอาไฟในเตามาเผาตัวเอง เข้าใจไหมละ ไฟของธรรมไม่มี ก็ไปคว้าเอาไฟในเตาเผาหมดหัวมันนั่นแหละ ถ้าเอาแบบนั้นหมดนะ

เพราะฉะนั้นเราจึงได้พูดเต็มเม็ดเต็มหน่วย เรื่องกิริยาอาการที่แสดงออกทั้งหมดนี้ไม่มีภัยต่อโลกเลย เราพูดตรง ๆ เมื่อจิตนั้นบริสุทธิ์เต็มเหนี่ยวแล้วกิริยาอาการออกไปออกไปจากจิตที่บริสุทธิ์นี้เป็นคุณทั้งนั้น ๆ เป็นธรรมทั้งหมด ไม่มีจะเป็นภัยต่อผู้ใด นอกจากเขาจะไปตีความหมายเอาอย่างอื่น แล้วไปคว้าเอาไฟในเตามาเผาเจ้าของ มันก็เผาได้หมดทั้งโคตรมันนั่นแหละ เข้าใจไหม อย่าว่าธรรมตา เผาหมดทั้งโคตรเลย ถ้าจะมาเอาหนีไปเผาไม่มี ไฟในนี้ไม่มี เป็นธรรมล้วน ๆ

เราจึงกล้าพูดทุกอย่าง เพราะพูดด้วยความบริสุทธิ์ใจ เป็นคุณล้วน ๆ เป็นธรรมล้วน ๆ ไปหมด กิริยาอาการทุกอย่างไม่เป็นภัยต่อผู้ใด ทั้งหมดไม่มี จะหนักจะเบาเล็กน้อย-เผ็ดร้อนขนาดไหนเป็นอุบายวิธีการของธรรมที่ชะล้างกิเลสทั้งหลายเท่านั้นเอง ไม่มีอะไรที่จะให้เป็นภัยไปจากคำพูดนี้ เพราะจิตไม่มีภัย หมดแล้ว แสดงออกอะไรก็เป็นคุณไปทั้งนั้น เป็นธรรมไปทั้งหมด ลำคัญมันเกี่ยวอยู่ที่จิตนะ จิตมันเปลี่ยนไปเรื่อย ในทางดีทางคุณธรรมไปเรื่อย ละเอียดไปเรื่อย เปลี่ยนถึงเป็นธรรมเต็มที่แล้วก็เป็นธรรมทั้งหมดเลย ไม่มีอะไรเป็นโลกเข้ามาแฝงใจ ทำยังไงก็ไม่มี

เช่นอย่างโกรธแสดงอาการกิริยาทำทางเหมือนจะกัตจะฉีกนี้ ถ้าโลกทั้งหลายแล้วฆ่ากันเป็นเถ่าเป็นถ่านไซ้ไหม ธรรมไม่มี เป็นธรรมทั้งหมด เป็นน้ำดับไฟไปเรื่อย ๆ อย่างนั้น คือมันไม่มีพิษในนี้ ออกไปอย่างไรก็ไม่มี เป็นธรรมทั้งนั้น นี่ละจิตถ้าได้อบรมแล้วเป็นเองนะ เป็นเต็มที่แล้วเรียกว่าเป็นอฐานะ ที่จะให้เป็นอย่างอื่นอย่างใดด้วยแล้ว ไม่มี ไม่มีทาง เรียกว่าเต็มที่แล้วเป็นอฐานะ จะให้เป็นอย่างอื่นอย่างใดไม่ได้แล้ว เช่น

อย่างจิตที่บริสุทธิ์เต็มที่แล้ว เป็นธรรมชาติจะแปรให้เป็นอย่างอื่นอย่างใดไม่ได้ทั้งนั้นเลย หากเป็นน้ำก็เป็นคนละฝั่งแล้ว ไม่ใช่ฝั่งเดียวกันแล้วกับกิเลส เป็นคนละฝั่งขาดกันไปเลย กิริยาอาการที่ใช้นี้ก็ใช้ตามจิตที่บริสุทธิ์ ชั้นนี้ใช้อย่างไรก็ใช้ไปอย่างนั้นๆ แหะ แต่จิตที่เป็นธรรมชาตินี้แล้วไม่เป็นอื่นเป็นใดทั้งหมด ไม่เป็นอะไรเลย เป็น อัญญา โดยถ่ายเดียวเท่านั้น

เทศน์ก็คงเอาแค่นี้ละ ให้พากันจดกันจำ นำไปปฏิบัติธรรมที่สอนนี้แล้ว อยู่ที่หัวใจนั้นแหละ ไปมาตั้งแต่คนเท่านั้น อรรถธรรมอยู่ที่หัวใจระลึกไว้ให้ดีจะเป็นมงคลแก่ตัวเองตลอดไป

วันที่ ๑๙ กรกฎาคม ทองคำที่ได้ทั้งวัน ๔๗ บาท ๕๔ สตางค์ ทองคำที่ได้หลังมอบเข้าคลังหลวงแล้ว ที่ยังไม่ได้ออม ๑๐ กิโล ๕๙ บาท ๔ สตางค์ ที่ออมแล้ว ๑๒๕ กิโล เท่ากับ ๑๐ แห่ง รวมทองคำทั้งหมดประเภทน้ำไหลซึมทั้งหมด ๑๔๕ กิโล ๕๙ บาท ๔ สตางค์ ทองคำที่ได้ตั้งแต่วันที่ ๓๐ มิถุนายน เป็นวันที่เรามาถึงกรุงเทพฯ จนกระทั่งถึงค่ำวันนี้ได้ทองคำ ๑๔ กิโล ๖ บาท ๑๙ สตางค์ (สารุ) เราคิดที่แรกว่าตั้งแต่วันที่ถึงวันกลับไปอุตรคิตว่าทองคำจะได้สัก ๑๐ กิโล น้ำมันปาเข้าไป ๑๔ กิโล ๖ บาท ๑๙ สตางค์ ได้มากกว่าที่เราคิดเอาไว้แน่ เอาละที่นี้จะให้พร

รับชมรับฟังพระธรรมเทศนาของหลวงตา ได้ที่

www.luangta.com หรือ www.luangta.or.th

และทางสถานีวิทยุเสียงธรรมเพื่อประชาชน *FM 103.25 MHz*

พร้อมเครือข่ายทั่วประเทศ